

VESTIS NON FACIT HOMINEM.

„Köntös az embert nem teszi,“ és nem a' bölcset aranytoll:
Kalpagot és atilát adj a' majomra 's — majom!

ADDE PARUM MODICO..

„Adj kicsit a' kicsihez, 's im végre nagy asztagot alkotsz!“
Igy terem a' sok pénz, és így a' csőd is elő.

GUTTA CAVAT LAPIDEM..

„Sziklát völgyel a' csepp, folyvást hullongva.“ Mirajtunk
Lüg 's választóvíz századok óta se fog

POST NUBILA PHOEBUS.

„Jő a' borúra derü!“ Népnél küzdelmek után jő:
Jertek előfizetők, Pesten a' Hon-d-er ü kész!

Szenvey József.

AZ IDEI MŰKIÁLLÍTÁS.*)

A' magasabb műveltség igénye hozza magával, hogy a' művészeteknek is illőleg hódoljunk, 's azoknak hazai fejlesztését lehetőleg elősegítsük. A' művészetek sorában kitűnő figyelmet érdemelnek a' képző művészetek, melyek főleg az ízlést nemesítik, sőt magasztos eszmék szülemlését is segítik, emelkedésöket, fejleményöket érlelik. 'S ime a' képző művészetek ápolására alakult ezelőtt több évvel a' pesti művészeti egyesület, mely feladatául tüzte ki főleg a' festészetet, 's mennyire lehet, a' szobrászatot is, műkiállítás által, mint az e' czélra — eddigelé — leghathatósb eszköz által, gyarapítani, megkedveltetésöket nevelni a' közönségnél, 's ölelésökre buzdítani a' — főleg honi — művészeket. Igen, ez főczél, legalább ennek kell lennie: hogy festész-academia, jeles, nyilvános képcsarnokok hijával, legalább így nyiljék évenként alkalom hazai művészinknek, a' serdülő fiatal tehetségeknek, saját előmenetelőket, iparkodásukat az ide gyülő külföldi művekhez, ezeknek tökély-fokozatához mérhetni, hogy lássanak, tanuljanak, haladjanak; 's főczél még ugyanezen okoknál fogva az is, hogy a' közönség ízlése fokonként nemesedvén, végre valahára megkedvelje a' művészet pártolását, 's hazai művészek szüleményit is megvásárolja; mert, ha nem ápoljuk, nem méltányoljuk a' művészt, nem adunk neki módot, hogy művészetének élhessen, azt tökélyesithesse, bizony művészetünk sem lesz soha. — Az egyesület által megvásároltatni szokott képek kijátszása nem czél, hanem

*) Ney barátunknak ezen alapos műismeretet tanusító becses közleményét azonnal egy más, szintolly avatott tollal, mint mulatságos modorban ugyanezen műkiállításról írt bíráló czikk fogja követni dr. Henselmann Imre urtól, mivel nyájas olvasóink ez alkalommal először fognak e' hasábocon találkozni, 's benne épen azt a' jeles aestheticust 's tudományos műveltségü ferfiút megismerni, kinek e' tekintetben majdnem meddő literaturánk őt örömmel üdvözlí. Szerk.

eszköz a' czélra ; mert illy vállalathoz pénz kell , és , hiába ! mindenki szivesben adja részvénye árát nyereségy reményétől elesztve , mint amugy pusztá hazafiságos áldozatképen , melly nálunk igen fanyarul szokott teljesitetni.

Az idei mükiállítás , például , a' tavalihoz hasonlítva , igen örvendetes tüneeményül szolgál a' művészetkedvelőnek , mert tartalmánál fogva kétségtelenül becsesebb , mint amaz , 's így mükiállítási haladásunk szembetünő.

Igen örvendetes már magában azon körülmény , hogy az idén nem vétetett fel annyi silány mü , mint tavál , egészen bírálaton alóli pedig tán egy sem látható most e' gyűjteményben , minőtől tavál bizony majdnem hemzsegett egykét terem.

A' műveket mind elsorolni , habár csak név szerint is , e' lapok szük körén túl fekszik ; miért is csak azok némileges megismertetésére szoritkozom , mellyek nekem — egyéni nézetem szerint — feltünőbbeknek látszanak.

A' lajstrom 222 tárgyat mutat fel , de vannak ezenkívül a' lajstromba még be nem foglalt — később érkezett — művek , 's pedig igen jelesek is , mellyekkel a' gyűjtemény számsora a' 240-et már is megközelíti.

Kezdjük az olajfestvényeken. Itt az

1-ső teremben feltünőbbek következők: 4-ik számú, Hummel Ödön *) (Badenben), Alice, Bulver Multravers-e után; a' jellemfelfogás tisztasága 's a' kivitel csinja miatt. 7) Fortner András (Münchenben), Armida elragadja Rinaldot; a' felfogás költői, valamint az alakrajz is, de az igen is barnás szinezet, igen is közeledni akarván a' régibb modorhoz, nem legkellemesb. — 8) Mayerhofer (Triestben), visszaemlékezés Dalmátországra; jeles tájkép, mind vázlasztás, mind kidolgozás tekintetében. 9) Payer Henrik (Bécsben), Felső-Traun — (miért áll a' lajstromban: „Ober“ részlete, a' Hallstadti (miért: „Hallstädter“?) tónál, reggeli világosodáskor (?) — (talán: világitás?); szép festvény. 10) Canzi Augustz (Bécsben), Férfitanulmányfő; a' jobbak közé tartozik. — 11) Izkovicz Edvárd (Bécsben), Oláh pásztor; jellemzetes festvény, noha az ecset nem eléggé szilárd. — 13) Szále János (Bécsben), Havasi tájkép; e' fiatal művész tavál óta sokat tanult. — 14) Grünler Lajos (Bécsben), Csendélet; igen jeles. 16) Schäffer Albert (Pesten), Csendélet; szorgalmat és avatottságot tanusít. 23) Schulz Alajos (Bécsben), Sveiczi tájkép; jó festvény, de hiányzik rajta a' költői báj. — 28) Altmann Antal (Bécsben), Tájkép zivatar után; jobb lehetne, ha több természetlűséget tükrözne. — 30) Mayerhofer, Tájkép; jeles. — Rieger József (Triestben), Istriai tengerparti Muja helysége, nem messze Triesttől; sajátnemű helységet mutató ügyes ecsetű munka. — 33) Peyer Henrik, Lahn látképe Salzberg hegye felé, Hallstadti tónál, közelgő zivatarkor; a' jobbak közé számitható. — 34) Sieber A. P. (Böhmischleippaban), Nelumbium; a' ropant növényt szép szinezettel másoló óriási kép. — 37) Hummel Jenő, Játszó gyermekek; a' gyermekek igen jól vannak festve, de a' házak rosz festése elrontja a' hatást. — 38) Gubig J. (Bécsben), Bérczi vidék; nem rosz, de a' szinezet kissé eltér a' természet-lűségtől. — E' teremben vannak egyéb számokkal még nem jelett, később érkezett képek közt következők is: Borsos: Andrássy Károly gróf képmása; igen jó, életteljes, avatott ecsetelésű festvény. Haanen Renny: Éji tájkép; gyönyörű mü, mind a' szinezet sajátossága, mind a' költői felfogás jelességénél fogva. Haanen György: Szerelmes pár szánkázása lámpással; az előbbinek modorában tartott, mind a' táj regényiessége, mind

*) Így van a' lajstromban; de németül: Eugen; ez pedig Jenő. Ne cseréljük már el a' neveket; mert, habár valaki hibásan elcserélte is, ez nem auctoritás N.

a' személy-alakok gyönyörű festése miatt igen jeles kép. Kärbling Henrika: Gyermektanulmányfő; igen szép munka, az ecsetelés finom kifejezésével dicsekvő; de úgy rémlik előttem, mintha nem annyira tanulmányfő, mint inkább egy híres angol festész után vett másolat volna. Einsle Antal: arczkép; igen szép festésű nőfej, étellel, kifejezéssel bíró. Petter: Virágok; a' leggyönyörűebbek közé tartozik. —

II-ik terem. 46) Canzi, Az olvasó leány; csinos festvény. — 47) Rieger József, Tengervész az irlandi parton; egyszerűen felfogott, de mégis jelentékeny kidolgozású tárgy; a' fénytornyra rohanó habtorlat szép költői kifejezést ad a' műnek. — 49) Goebel Károly (Bécsben), Fogoly-szállítvány; szép szorgalmat tanusít, az alakok különfélesége szerencsésen van felfogva, de az ecset-nem követi mindig hiven a' képzeményt. — Markó Károly (Florenzben), Mythologiai alvó alakokkal tájkép. Nagyszerű s egyszersmind bájoló tekintetű, gyönyörű, nagy festvény a' távlat azon sajátos olvadékonyságával, mely csak Markó sajátja. A' facsoportozatok tömött élettelen virulata, az alakzatok változékony elvegyülése, a' háttéri sziklahegy szépsége, a' rajta látszó épületek, templomok varázsos de-rengése, az olasz ég kristályszerűleg átlátszó bája, az előtér erőteljes élete, szóval, az egész szerkezmény: Markó. Mindazáltal e' kép nem gyakorolja azon ellen-állhatlan bü-hatást, mely a' tavali kiállított, 's a' nemzeti muzeum számára meg-vásárlott gyönyörű tájképen vala tapasztalható. E' kép a' művész régibb festvé-nyeinek egyike; nem is egyenesen az ő kezéből, hanem egy más tulajdonostól jött hozzánk. Ugy látszik, baja volt a' képnek, 's a' tán nem eléggé óvatos tisztogatás nem igen vált hasznára; mert a' lombozatok színei sok helyen mintegy elmosódva lenni látszanak; Markó ecsetének remeklése ugyan egyrészt a' kidolgozás finom-ságában is áll: de itt gyapjas sok helyen a' lombozat, 's így ő nem szokott festeni. A' tavali képhez mérve, mely csak 500 pgő ft vala, kár volt ezt 700-ra tenni. Egyébiránt, mint mondám, sajátnemű szépségű e' mű, 's egyik fődísz a' kiállításnak. — 53) Hansch Antal (Bécsben), Salzkammergut tájkép; igen jeles mű. 55) Ginovszky Józ. (Bécsben), Vinczellérünnep Felső sz. Vidben, Bécs mellett; számtalan apró alakokkal előtött, sok szorgalmat tanusító munka. — 56) Weber Henrik (Pesten), Hunyady János, Kapisztrán barátja karjai közt, a' sz. vacsora vétele (nem: 'elfogadása') után meghal. Már csak azon szemponthól is érdekes, hogy hazai történeti tárgyat ábrázol, noha Hunyady arca — haldokolva bár — Hunyadyénak alig ismerhető. Egyébiránt az ecset szép figyelmet, 's a' körülálló alakok, jelesül Kapisztráné, jellemet tanusít. — 59) Swoboda Rudolf (Bécsben), Szarvast üldöző farkasok; jó téli tájkép, különösen a' farkasok vérszomja igen élethiven mutatkozik. — 61) Amon Rozália (Bécsben), Leány az ablaknál; és 62) Lavos József (Bécsben), Leányok az urnapi szentmenetből; csinos festvények. — 63) Rupprecht Adele (Pesten), Tanulmány; a' mindinkább fejlődő; tehetséget bizonyító mű. — 65) Schmidt Józ. (Bécsben), Szapáry Péter Hamsa Begnek szabadságát és életét nemeslelkűleg ajándékozza. Ismét hazai történeti tárgy, 's egészben véve, jó kép; csak a' körülálló arczaín másképp szeretném kifejeztetve látni a' bámulatot. — 68) Püttner Józ. Kár. (Bécsben), Téli tájkép; nem megvetendő mű. — 70) Swoboda Rud. Pozsony látképe nap nyugtakor 's jó festvény, csak — hogy úgy mondjam — nagyon hizelegve van; a' romba dőlő vár olly ifju tekintetet mutat, mintha csak most épültek volna fel a' falak, 's várnák a' reáarakandó fedelet. — 72) Brunner Leop. (Bécsben), Virágok porcellán-edényben; igen gyönyörű. — 73) Schiavoni Natale (Velenczében), Alvó Venus; e' művésznek sajátoságos modorában festett nőalak; szép mű, de mégsem olly

kedves szépségü, mint mellyet ugyan e' festésztől Bécsben láttam. Egyébiránt árt a' kép tekintetének, hogy még egészen új levén, még nincs mázzal bevonva, miért is fakóknak 's erőtlennek látszanak színei. — 74) Ginovszky Józ. Vadászati jelenet; szép tehetséget árul el. — 76) Voltz F. (Münchenben), Juhász pihenő nyája közt. A' nyáj igen élethíven van festve, a' birkák gyapja különösen sikerült, de éppen a' főszemély, a' pásztor, kevésbé kielégítő. — 77) Vermeers J. (Münchenben), München egy részének látképe; a' választás nem éppen legszerencsésebb, a' város kapunkivüli egy részének felmutatása, sajátzerűsége miatt azonban érdekes, 's a' kidolgozás helyes. — 79) Raffalt Ignác (Bécsben), Tájkép, alakokkal; a' jobbak közé számítható; sok költőiség fekszik az előtér árnyéklátában, 's a' középtér egy részére szolgáló napfényben, — mi sajátmű hatást idéz elő. — 81) Kargling Henrika, Arczkép; jó ecset; Különösen a' női ruha mell-redőzete igen sikerült. — 82) Smith A. (Bécsben), képzelmi tájkép, estvilágnal; kedves tünemény. — (Vége következik.)

Ney.

BELFÖLDI LEVELEZÉSEK.

Poszonyi Levelek. XXIII. Julius 25. — Szeretett Leonám! Ha széttekintek e' szegény hazán, hol minden kis hant egy-egy ravatal, és látom itt e' népet, mint a' mezővirágot, mint a' fűszálat felnőni óvatlanul, kitevé a' bűn mély fertőinek, — ha látom ezt, és hogy felé még nem dereng az értelem világa: keblemben fájdalmat érezek.

De úgy hiszem, más alkalommal 's tán ez értelemben szoltam már a' népről, 's hogy most ismét ekként írok, nem az én hibám, hanem azoké, kiknek hivatásuk lenne szeretni a' népet, de kik kéj és mámor között felejtik az árva nép munkás gyermekét; nem az én hibám, ha engem gyakran sok emlékeztet a' népre, mellynek izzadsága termékenyíti a' földet, 's mellynek karjain, mint a' fa ágain fakad számunkra a' gyümölcs rügye. A' fát, hogy gyümölcsöt hajtson, dajkálni szoktatók, vész- és féregtől óvjátok a' csemetét, — 's a' nép százados butaságában elhagyottan teng, vésznek és a' bűn emésztő férgének kitevé. De hallgatok. Nem mondom el, miért van mindez így; hisz erről máskor ugyis szoltam én.

Hagyjuk tehát a' róna gyermekét (hisz, jól tudod, a' nép csak az enyém, melly rónatáját lakja e' hazának); forduljatok a' bűs képtől, tán derültebb pontot is lelhet tekintetünk. Azt mondjátok, a' város fészke, gyüpontja az értelem- és műveltségnek, 's ezt nektek én szivemből elhiszem. Mint a' nép jellemét szokásai- és dalaiból, a' nemzetet törvényeiből itéled: úgy a' városi népet intézetei után ítélheted meg. A' melly város vésztlő nem óvja meg kisdedeit, az éhezőnek nem nyújt munkát és tápot, 's a' nyomor felett nem építi fel az irtalom hajlékát, annak lakosai egyénileg lehetnek műveltek, lehetnek értelmesek, de a' lakosok öszvege nem érdemli meg a' 'polgárság' tisztes nevezetét. 'S ha most ismét széttekintünk hazánk térein, lehelten ismét el nem szomorodnunk, mert városaink sorában illyest kevés találhatunk. Ugy van, szeretett Leonám! a' mindennap tesz mellettem szomorú bizonyosságot, mert sok helyt kisdedőv helyett színházat, kórház helyett táncztermet építenek, 's míg, mint mondani szoktuk, okulva mulatni járunk színházunkba, kisdedeinktől megtagadjuk az oktatást, 's míg táncztermeinkben kéj- és örömben uszunk, kün az inség gyermeke rongyokban éhezik 's fagy meg. Pedig egy kisdedőv évi fize-